

Murcia:

španělská pokladnice zajímavostí a chutí

Překvapeně zírám do dálky na podivné lesknoucí se plochy. Velké a stříbřité. Jde o součást moře nebo o jezera na pevnině? Polední slunce si s nimi blýskavě pohrává. Jedeme blíž a záhadě přicházím na kloub. Stovky metrů polí, řádek vedle řádku, přikrývají fólie. Zblízka pečlivá, až fešácká záležitost.

Fóliovníky chrání papriky, rajčata, fazole, zelí, kapustu i melouny před plísňemi a škůdci. Kapičky, které se na fólii vysrážejí, zeleninu a ovoce zavlažují.

I taková je Murcia, oblast na jihovýchodě Španělska. Ačkoliv patří k nejsušším částem Evropy, pilně zásobuje zeleninou a ovocem celou zemi. Zdejší brokolici dokonce najdeme na pultech v různých částech starého kontinentu. Ve starověku se proslulému Murcii říkalo zahrada Hesperidek (nymfy měly za úkol hlídat strom bohyně Héry nesoucí jablka nesmrtelnosti). Dlouhá staletí byla obývána Maury, kteří se snažili zúrodnit zdejší půdu. Proto vybudovali četné zavlažovací kanály, akvadukty a vodní kola, které se zachovaly dodnes.

Praktická historie

Murcia však není jen úrodnou pokladnicí. V autonomním regionu se dvěma moři, vklíněném mezi mnohem rozlehlejší Andalusii a Valencií, najdete nejstarší město z římských dob (Cartagenu) i další starobylé památky. Její polohu ocenili svými mocenskými zájmy Féničané, později Římané a Arabové. A všude zanechali stopy – krásné pro oko i praktické. Ať už výše zmiňovaný důmyslný systém závlah, pro turisty cennou síť silnic (kvalitní novodobé jsou často postavené na někdejších festovních římských), nebo oblíbenou thalasoterapii – možnost léčit se mořskou vodou, bahnem a sluncem...

Ideální je půjčit si auto a vyrazit na výlet. Vyzbrojení mapou a údaji z dobře fungujících informačních středisek bloudit nebudete. Vše

Žádná zkosnatělá stavba

Město Murcia (název pochází z latinského výrazu pro strom moruši, potravu bource morušového) založil v r. 825 córdobský chalíf Abd ar-Ráhman II. na místě bývalé římské kolonie. V r. 1243 ho dobyl kastilský král Alfons X. Moudrý. Největší rozmach zažilo v 18. století díky obchodu s hedvábím. Dnes má zhruba 440 tisíc obyvatel.

Mezi nejzajímavější španělské pamětihodnosti určitě patří zdejší katedrála sv. Marie, jejíž vznik se datuje do r. 1358. Prošla přestavbami v nejrůznějších stylech. Podepsal se na ní gotický i renesanční sloh, v blahobytném 18. století dostala barokní punc. Nese také soudobé prvky. Prostě žádná neměnná stavba. Stojí pořádně roztažená do široka – kvůli povodním a občasným zemětřesením. Na jejím boku se nachází nejstarší vchod z 15. století. Na druhé straně si nechal bohatý rod Velézů vybudovat impozantní kapli. K té se váže několik legend. Prý byla postavena vězni získanými zpět z arabského otroctví. Dokonce se praví, že ji usekanýma rukama stavěli odsouzení.

Víc než polovina mladých Španělů je bez práce, většina z nich bydlí u rodičů, protože si vlastní byt nemohou dovolit. Proti škrtům ve školství protestovala mládež také v hlavním městě Murciai.

je perfektně značené, blikající světla dopředu upozorňují na semaforech, stejně tak nepřehlédnete rychlostní značky. Najezdili jsme stovky kilometrů a ani jednou se nestalo, že by kolem prosvištěl neukázněný řidič větší rychlost než povolenou. Policie tu má respekt a pokusy o uplácení dokáže náležitě „odměnit“.

Cestou za poznáním určitě navštívte některou z malých restaurací nebo bufetů a ochutnejte místní speciality. Znalci španělské gastronomie tvrdí, že zdejší kuchyně patří mezi nejchutnější. A nevidte se, když vás všude, a to i při vstupu do galerií či muzeí, uvítají radostným: hola (čti ola – há se nevyslovuje). Španělé jsou pohodáři a na vykání si rozhodně nepotrpí. Lhostejno, zda jim je dvacet, nebo sedmdesát.

Hola, Murcia, starobylá i studentská

Stojím v centru hlavního města na náměstí kardinála Bellugy (1662–1743, zasadil se o rozvoj oblasti). Naproti se rozprostírá katedrála svatě Marie, vpravo barokní Královský palác a neoklasicistní radnice z 19. století. Dokonalý střet církevní a světské moci. Udělám čelem vzad a užasnu nad moderní odlehčenou stavbou reprezentující vládu občanů. Trochu připomíná včelí úl. Nese podpis současného architekta Rafaela Monea, uznávaného ale spíš v zahraničí. Novodobou radnici postavili

z místního pískovce, jehož struktura dokáže odolávat pronikavému slunci.

Středověkými a renesančními uličkami Murciae bych brouzdala celé dny a stále nacházela něco zajímavého. Současnou, velkoryse pojatou architekturu, spoustu zeleně a promenád, kde se krásně odpočívá. Starobylé univerzitní město má však i žhavou přítomnost. Právě obdivuji 150letý košatý fíkus na náměstí sv. Dominika, když odkudsi z boku slyším halasné zvuky. Že by centrem táhli rozjaření fotbaloví fandové? Krátce po poledni?

„To stávkují studenti proti škrtům ve školství,“ vysvětluje průvodkyně Ema, která si před pár lety vybrala ke studiu španělské filologie právě Murciai. Z domova odjela na půl roku v rámci projektu Erasmus. Hlavní město lákalo studentku brněnské Masarykovy univerzity teplým klimatem a blízkostí moře. Osud jí tu do cesty přivál i lásku. Dodělala školu, svatba proběhla v Čechách, dnes má rokapůlletého Viktora a druhé mimčo na cestě.

„Moje zdejší pracovní začátky nebyly snadné. Místo jsem sháněla deset měsíců,“ vypráví. I když ovládá angličtinu a němčinu, chyběla jí potřebná praxe. Nechtala se ani v exportních společnostech. „Manžel je inženýr a teď našťestí máme práci. Češky si stěžují, ale přála bych jim zdejší ubohou mateřskou trvajícím pouhých 16 týdnů!“ Na rozloučenou chválím

Pokračování na straně 28

Stín a úkryt před poledním horkem skýtají rozložitě staré stromy. Ozdobou náměstí sv. Bartoloměje v Murciai je také bella sombra neboli krásný stín. Se zvláštním kmenem.

Katedrála hornické písně

Dominantu La Uniónu (40 000 obyvatel) založil r. 1901 význačný španělský architekt Victor Beltrí (1862–1935). Tržnice je považována za jedno z nejvýznamnějších děl moderny ve Španělsku. V secesní osmiboké budově se nemuselo svítit, denní světlo propouštělo 1800 skel. Do r. 1975 sloužila jako tržiště, pak ke kulturním účelům. Nyní uvnitř probíhají přípravy na srpnový festival hornického zpěvu. Nahoře je kolem dokola obložená zvláštními hnědými plástviemi. Tak si s akustikou prostoru poradili Angličané. O významu této památky svědčí také jedna drobnost – hodiny se na důležité stavby umísťovaly zvenčí, ale v Mercado Público jsou i uvnitř.

Pokračování ze strany 27

Emu, jak milou oblast si vybrala. „Murciané jsou po předcích dynamičtí a pracovití,“ tvrdí s úsměvem.

Nóbl klub s Janáčkem

Nejpěknější překvapení mi nachystalo Casino v živé tepně Traperia vedoucí ke katedrále. Nejde o kasino v pravém slova smyslu, nýbrž o někdejší prestižní klub pro vyšší vrstvy z roku 1847. Dnes spíš slouží jako kulturní dům, pořádají v něm svatby nebo křty. Dovnitř procházíme patiem v arabském stylu. Typická zlatá, modrá a červená barva, oblouky ve tvaru podkovy. Připadám si jako v pohádce z tisíce a jedné noci.

Usedáme do kavárny v modrém atriu. Tady dříve pulzovalo náměstíčko. Pěkný výhled na zastřešené uličky kolem. Občerstvení silným čer-

ným mokem (zhruba za stejnou cenu jako v kterémkoliv podniku jinde ve městě: 30–40 Kč) razíme prozkoumávat honosné prostory. Z knihovny s 20 tisíci tituly, zdobené secesními skly, se line hudba Leoše Janáčka. Španělé našeho skladatele milují, stejně jako Antonína Dvořáka a Bedřicha Smetanu.

Půvabný taneční sál zdobí po obvodu zrcadla a nádherné lustry. Muzikantům na balkóně osvětlovaly noty první elektrické lampy dovezené z italského Terstu. Zřejmě nejvíc času tráví návštěvníci v dámském salónku, jenž má uprostřed zvláštní akustiku. To hlavní je však podivná ženština vyobrazená na stropě. Ať se pohnete, kam chcete, dívá se za vámi. Jako by otáčela i celé tělo. Dojem z bohyně Selene s vyřeštěnými očima a rozevlátými vlasy lehce vylepšují andělíčci, kteří ji obklopují. I tak působí vládkyně Měsíce šileně.

Před Casinem ještě jednou pohlédnu na krásná vrata s mozaikou a na dekorativní průčelí. Uvnitř, lehce nad úroveň chodníku, sedí postarší pánové, členové klubu. Popíjejí kávu nebo něco ostřejšího, čtou noviny, pozorují cvrkot venku. Jednomu čistí leští obuv.

Tady se zastavil čas: vidět a být viděn. Vypadají jako rybky v akváriu...

Hola, La Unión, město horníků a flamenka

Ještě upravit helmu a vyrážíme do temné chodby povrchového dolu. Poslouchám jemné klepání kladívek z ampliónu. Průvodce svítí na cestu baterkou a vypráví o těžké práci dělníků. Těžili horninu ručně do vozíků, ty vytlačovali nahoru, v hrozném vedru, do půl těla nazí. Odvětrávání neexistovalo. Na stěnách nízké šachty vidíme žíly a v nich stříbrné tečky – pyrit. Těžil se do roku 1969. Nyní je důl už třetí rok přístupný pro turisty.

V tom se zdola ozve teskný zpěv provázený kytarou. Koukám přes zábradlí o patro níž. Na malé pódium, oděná do černé a rudé, lehkým

Foto autorka

Oblast pohoří Sierra Minera kolem hornického města La Unión protkalo 1200 dolů. Objevení nalezišť stříbra, olova nebo zinku sem kdysi dávno přivedlo Kartagince, později i Římany. Dnes po okolí vozí turisty vláček.

Patium v arabském stylu v Casinu.

Hola, Lorca, vracející se k životu

Také se jí říkalo město slunce. Krásná, plná pamětihodností, na kopci se středověkým hradem. Já v ní prožila zvláštní směr pocitů. Začalo to na parkovišti před informačním turistickým centrem. Vedle něj stával dům, ze kterého dnes zbyla jen část obvodové zdi. Zakonzervované memento. Přesně před dvěma roky, 11. května, se pod Lorcou několikrát zachvěla zem. V hloubce 1,5 kilometru do sebe narazily zemské desky. Bylo to prudké. Zemětřesení o síle 5,2 stupně Richterovy škály připravilo o život devět lidí a 300 jich zranilo. Všechny 30 tisíc domů doznalo nějakou újmu, 1200 z nich museli strhnout.

Také informační centrum podpírají kovové vzpěry. „Jsou speciální, jejich šrouby se dají dotahovat,“ vysvětluje archeolog Enrique Pérez Richard. Patřil k týmu odborníků, kteří po

Přijímání svatého těla devítiletými děvčaty a kluky v kostele sv. Matouše v Lorce.

katastrofě procházeli městem a ohledávali škody. V domech označených zeleným puntíkem se mohlo dál bydlet. Kam namalovali červený znak, tam už obyvatelé nesměli vstoupit. „Po zemětřesení nám velmi pomohla spolková činnost. Vzvedla se vlna solidarity,“ říká muž, jenž prožil osm měsíců mimo domov. Poutavě vypráví o památkách a historii, i když by asi raději trávil sobotní dopoledne se svými blízkými. Jeho synek se totiž chystá ke svatému přijímání. Což pro španělské rodiny hodně znamená.

Jdeme kolem chrámu, který jako jediný přežil jedenáctý květen bez větší újmy. Svátečně nastrojení rodiče, načančané děti i mimina v kočárcích. Zkouším projít dovnitř. Nikomu nevádí, že fotím. Důležitou událost chce zvětšit každý. To už kněz začíná předzpěvovat. Kostelem znějí žalmy, ratolesti zpívají stejně jako dospělí. Vnímám slavnostní náladu i napjaté očekávání...

Pokračování na straně 30

Zakonzervovaný zbytek domu po zemětřesení ve starobylé Lorce. Ve Španělsku totiž platí zákon, že objekt starší padesát let se musí chránit.

HERBADENT
DENTAL LINE

léčivé rostliny od roku 1897

**ústní voda
s účinnou silou
pocivého
bylinného
extraktu**

**STOP
KRVÁCENÍ DÁSNÍ**

**K dostání ve Vaší lékárně
nebo u zubního lékaře.**

Foto autorka

Pokračování ze strany 29

Hola, San Pedro, prosolené a léčivé

Ze svého hotelového balkónu v La Manga vidím na jedné straně Středozemní moře a na druhé Mar Menor, zdejší tzv. Menší moře. Úzký pruh pevniny dlouhý 21 kilometrů, jejíž šířka se pohybuje od 200 do 1500 metrů, odděluje tyto dvě vodní plochy. Každá má jinou teplotu i různé stupně slanosti. Jedna skýtá možnosti řádění ve vlnách, druhá je naopak klidná po celý rok. Zemi mezi nimi říkají kosa nebo také rukáv a je ověšená kilometry nádherných pláží.

Sedíme na zahrádce bistra na břehu Mar Menor. Malé lázeňské městečko San Pedro del Pinatar (podle borovicových hájů) se přes mračky nespěle probouzí do nového dne. Máčím smažené tyčinky churros (jsou z těsta podobného koblíčkům donuts) do báječně husté čokolády. Španělé tvrdí, že je to vynikající vy-

prošťovák po flámu. Já spíš touhle pochoutkou zaháním špatnou náladu. Těšila jsem se, jak ponořím tělo do vyhlášené slané vody a opatlám ho zdejší léčivým bahnem. Jenže sluníčko vzdoruje a Menší moře láká jen otužilce.

Přesto jich několik na sebe nanáší černé bláto ze dna laguny a na dřevěném mole čekají, až zaschne. Kvůli tomu do této části Španělska lidé jezdí. Léčí si artrózu, revmatické obtíže, ale také lupénku. V kronikách objevili, že manželka krále Alfonse X. možná díky zdraví prospěšným účinkům otěhotněla. Každopádně ze zdejších nádrží ročně zpracují 80 000 tun soli, kterou rozvázejí po celé zemi. Množství slaného nerostu způsobuje dokonce různé zabarvení vod. Takže nedaleko od sebe vidíte nejen azurově modré, ale až tmavě růžové moře...

Má skoro stejnou barvu jako kolonie 150 plameňáků, kterým se v San Pedru zalíbilo tak, že zůstávají i přes zimu.

www.spain.info, www.murciaturistica.es

VLAĐKA MERHAUTOVÁ

Výrazná osobnost španělských dějin, válečník, osvícený panovník, ale také básník a vzdělanec, který překládal z arabštiny, Alfons X. Moudrý (1221–1284). Na náměstí v Lorce stojí jeho socha. Město dobyl ve 13. století a osídlil.

Malá rybářská vesnička Cabo de Palos se honosí vysokánským majákem. Když vystoupáte nahoru, otevře se vám nádherný výhled. Okolí zdejších útesů se stalo osudným nejedné lodi, jež skončila na dně. Proto se kolem tzv. Mravenčích ostrovů tak líbí potápěčům.

Foto autorka

Koně a poutníci

Rok co rok zde ženy, ale i muži ručně vyšívaly neuvěřitelná oblečení. Někdo umí tvář, jiný precizní stehy zlatem či zdobenými korálky. Do pestrých a těžkých přehozů pak navlečou šedesát vylosovaných koní. Ti závodí 82 metrů do kopce. Vedle nich doslova letí čtyři běžci, kteří nesmějí od zvířete ustoupit ani je pustit. Jde o součást slavností, konajících se od 1. do 5. května v poutním místě Caravaca de la Cruz. Cílem je nádvoří před zdejším barokním kostelem, kde původně stával hrad. Prý jde o místo zjevení kříže. Každým 7. rokem, jakmile svátek sv. Jakuba vyjde na neděli, dorazí do Caravacy 800 tisíc až milión poutníků.

Specialita huevas, slisované jikry z ryby mujoly, nakrájené na jemné plátky, se podává s mandlemi.

Dobroty k vínu i pivu

První, co hosta přivítá prakticky všude v restauracích, bufetech i v občerstvení na pumpách, jsou pulty s tapas. Studené nebo teplé chuťovky z čerstvé zeleniny, ryb a mořských plodů se konzumují buď jako předkrm, nebo k nápojům. Carpaccio z tresky a česneku s omáčkou ze sýra a olivového oleje s petrželkou... Murcijská specialita zarangollo – nadrobno nakrájená dušená cuketa s bylinkami a s vaječnou míchanicí... Smažená směs lilků, cukety, chřestu, paprik a hub zakapaná medem, obalená v těstíčku z mouky, vejce a piva či minerálky... Smažené artyčok v sýrové omáčce...

K tomu třeba vynikající červené Las Peñas 2011 ze zdejší oblasti Bullas. Vedle nesáhnete ani při volbě vín pocházejících také z murcijské části Jumilla. Už si ani nemusíte dávat hlavní chod. Na závěr pak sladkou tečku – v podobě tocino de cielo, pudinku připraveného z vaječných žloutků se sirupem. K němu tzv. antidepresivní kávu asiático – na dno speciální zúžené sklenice kondenzované mléko, regionální likér 43 a brandy, to vše zalité silným přemem a dochucené několika zrny kávy.

Zelené, lehce pikantní papričky připravované na rožni ozvláštní nejen smažené kalamáry.